

VERDIEPEND TOEKOMSTGESPREK #2

Datum: 20 november 2023, 20.00 tot 22.00 uur

Locatie: stadion Galgenwaard, Utrecht

Aantal aanwezigen: 38 externe deelnemers

Verslag door: Gemeente Utrecht

Plenair begin: talkshow tafelgesprek

Vraag aan de zaal: wat vindt u belangrijk voor de stad?

- Vergroening: in mijn buurt is weinig groen en je merkt in de zomer dat er veel hitte blijft hangen.
- Toegankelijkheid voor iedereen. We weten allemaal dat we ouder worden, maar we weten niet wat voor beperkingen we krijgen.

Tafelgesprek

De sociale component en de stenen gebouwen zijn samen een ding: dat is niet los te zien. Zorg voor genoeg aandacht voor de sociale structuren. Hoe zorg je dat ingrepen in de ruimte bijdragen aan sociale structuren? Dat moet terugkomen in de stedenbouwvisie.

Er schuift iemand uit de zaal aan: "Ik hoor alleen maar mensen aan tafel zich voorstellen en vertellen over wat ze willen doen. Ik wil in gesprek over de toekomst van Utrecht." Specifiek worden genoemd:

- Leefbaarheid is een thema: moeten we wel groter worden? En zo ja, hoe maak je het dan toch leefbaar? Mobiliteit ook: stad zonder auto's gaat ook niet, mensen zijn afhankelijk van de auto. Niet iedereen kan met OV.
- Uitbreiden in de breedte en niet alleen in de hoogte: leidt vaak tot vereenzaming.

Jongeren zien vaak wel toekomst in hoogbouw, ouderen willen graag meer uitbreiden in de breedte.

- Jongere: ik wil graag naar Utrecht verhuizen maar woningnood is hoog. Hoogbouw is waarschijnlijk een goede oplossing hiervoor, al begrijp ik het standpunt van uitbreiden in de breedte ook vanuit een ander perspectief.

Er schuift een nieuw iemand uit de zaal aan. Hoe behartig je de belangen van mensen met een beperking? Er moet beleid worden gevoerd om mensen met een beperking tegemoet te komen in alle aspecten van het leven. Wethouder reageert: "Stedenbouwvisie biedt juist mogelijkheden om dit op te nemen".

Groepsverslag tafel 1 - verdichting en leefbaarheid

Voorbeelden typisch Utrechtse straten: Croeselaan, Kanaalstraat, 7 steegjes, Oudegracht, Sweder van Zuylenweg, Bremstraat, Willem van Noortstraat. Over deze laatste straat hebben we doorgepraat aan tafel.

Vooraf: het maakt uit of je er woont of verblijft. En of je een beperking hebt of niet. Ook wie je bent in het verkeer: loper, fietser, gebruiker ov, automobilist. Ontwerpprincipes zijn echt afhankelijk van deze situaties.

Wat is prettig aan de Willem van Noortstraat?

- Gevelbeeld/details.
- Druk/levendig.

- Koffie- en eettentjes/gezellig hoekjes.
- Dichtbij centrum.
- Redelijk brede straat.
- Fietsenrekken: dat ze er zijn.

Wat is er minder prettig aan de Willem van Noortstraat?

- Fietsenrekken: te weinig en rommelig (vuil tussen), staan soms in de weg.
- Door breedte te hard rijden.
- Gevaarlijk om te fietsen.
- Drukke straat/sluijverkeer.
- "Suggestiestrook" fiets.
- Te weinig handhaving op zwerffietsen.

Wat maakt de Willem van Noortstraat leefbaar?

- De rustige zijstraten.
- De middenberm.
- Er is nog verschil tussen levendig en te levendig ('laat het geen tweede Nobelstraat worden').
- Brede stoep.
- Kruispunten à la de Pijp in Amsterdam.
- Sociale veiligheid door de levendigheid.

Wat maakt de Willem van Noortstraat niet leefbaar?

- Verstening.
- Weinig/geen bomen/groen.
- Risico's door het vele verkeer.
- Het parkje/groen is "weggestopt"; geen wandelroute.
- Het parkje zit pal aan de weg.

Waar moet je rekening mee houden als je de Willem van Noortstraat gaat verdichten?

- Er komen meer bewoners in een huis.
- Er zal meer verkeer komen, want de nieuwe bewoners hebben auto's en fietsen en krijgen ook wel eens bezoek. De vraag is of er voor elke extra bewoner een parkeerplek bij moet. Je kunt wellicht ook iets doen met ondergronds parkeren en nieuwe bewoners bijvoorbeeld geen parkeervergunning geven.
- Er zullen meer voorzieningen nodig zijn, bijvoorbeeld ook huisartsenzorg. Dat moet geen sluitstuk zijn.
- De roze gebouwen aan de Willem van Noortstraat zijn een voorbeeld, maar men vindt de woningen niet zo mooi.
- Een fietsstraat zou een oplossing zijn. Hier is maar één mevrouw tegen aan de tafel, de rest is allemaal voor. Deze oplossing werd genoemd door een meneer die er al heel lang woont, de straat heeft zien veranderen en ook (positieve) ervaringen heeft met andere fietsstraten. Tegen de mevrouw die tegen is, werd gezegd: 'het is ook gedrag van mensen'.

Ontwerpprincipes

- Parkeerplekken geleidelijk afbouwen.
- Nieuwe bewoners geen parkeerplek/vergunning meer geven.
- Fietsstraat.
- Geen voortuin is prima als er een park om de hoek is.
- Je kunt altijd wat tegels wippen.
- Speelplekken in de zijstraten.
- Publiek en sociaal groen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten/schaduw vinden.

- Zorg voor voldoende voorzieningen, ook huisartsen/gezondheidszorg.
- Verticaal groen.
- Daken benutten: serum of zonne-energie.
- Optoppen: extra lagen.
- Brede trottoirs.
- Overgang privé-openbaar met bijvoorbeeld bankjes voor het huis.

Groepsverslag tafel 2 - balans rust en drukte

Voorbeelden typisch Utrechtse straten/plekken: Moreelsepark, Oosterspoorbaanpark, fietspad Gageldijk, Amsterdamsestraatweg. Deze hebben we allemaal uitgewerkt.

Moreelsepark

- Groene oase.
- Mooie gebouwen.
- Mooie doorlooprouten.
- Natuurwaarde zit in de ouderdom.
- Groen wordt ervaren als kijkgroen.
- Herkenbaarheid van het groen is lastig. Daardoor rommelig.

Ontwerpprincipes

- Creëer in dichte bebouwingswanden af en toe een open groene verblijfsplek.

Oosterspoorbaanpark

- Nauwkeurige inspraak met bewoners gedaan.
- Verbindende plek.
- Nieuw groen.
- Overgang wordt als plezierig ervaren.
- Spontaan ontstaan.
- Wordt fanatiek gesport.
- Te veel drukte met elektrische fietsen en elektrische steps, maar grappig genoeg kom je ze daar niet veel tegen.

Ontwerpprincipes

- Gebruik groene luwe routes om verschillende gebieden met elkaar te verbinden, ook al is dit soms een iets langere afstand (comfort boven kortste route).
- Het scheiden van verkeersstromen (fietser en voetganger in dit geval) is voor kwetsbare doelgroepen noodzakelijk voor een comfortabele route.

Fietspad Gageldijk

- Geborgenheid.
- Verbinding met een eigen identiteit.
- Karakteristieke oude wilgen.
- Met name door vrouwen als niet veilig ervaren in het donker.
- Ook voor mensen met een beperking onveilig vanwege gebrek aan overzicht/openheid.

Ontwerpprincipes

- Gebruik historische landschappelijke elementen (dijken/linten/bomenrijen/waterlopen) om een plek meer identiteit te geven.

- Het mengen van verschillende verkeersstromen op hetzelfde profiel kan alleen als de intensiteiten laag zijn.

Amsterdamsestraatweg

- Suggestie om bewust te kiezen voor een strook groen.
- Afwisselend ritme in voorzieningen wordt als positief ervaren.
- Drukte in de straat. Begin van de straat als unheimisch ervaren.
- De mooie wijken erachter zijn slecht toegankelijk.

Ontwerpprincipes

- Maak overtuigende keuzes om enkele straten volledig te vergroenen, om zo groene ommetjes te creëren. Hierin rigoureuzer vergroenen en aanpassingen doen.
- Combineer voorzieningen op de vier hoeken van een wegkruising met elkaar voor meer samenhang van een verblijfsplek.

Groepsverslag tafel 3 - verdichting en leefbaarheid

- Toegankelijkheid als uitgangspunt bij het ontwerpen van gebouwen en openbare ruimte (aanscherpen bouwbesluit): als je het goed doet voor de minst mobiele in de samenleving, doe je het goed voor iedereen.
- Het is wenselijk voorzieningen in de nabijheid te hebben, dus op korte loop- of fietsafstand. Maar wanneer de kwaliteit van de voorzieningen achterblijft dan is het wenselijker iets verder te reizen voor betere voorziening. Hou hier dus rekening mee in de planning/ordening van voorzieningen. Een decentrale stad kan dus aantrekkelijk zijn qua bereikbaarheid voorzieningen.
- Zorg voor een gebiedsgerichte aanpak voor druk op de openbare ruimte. Elke wijk heeft zijn eigen balans tussen auto/fiets/kwaliteit voorzieningen. Er zijn best buurten waar de auto een minder dominante plek kan krijgen, zeker in nieuwe buurten waar mensen er bewust voor kiezen. Let er dan wel op dat je geen eenzijdige buurten bouwt (zorg voor bijvoorbeeld Merwede)! Mengen is belangrijk.
- Zorg in de buurt voor een goede mix in woningen, ook ten behoeve van de doorstroming (bijvoorbeeld een knarrenhof om zo grote woningen vrij te krijgen voor gezinnen). In elke buurt kan er nog wel wat bijgebouwd worden om doorstroming op gang te helpen. Ouderen willen wel kleiner wonen maar de buurt liever niet verlaten. Denk dan ook na over toewijzing en huurprijzen.
- Voorbeeld Overvecht, de cube: een mooi gebouw dat de uitstraling van het gebied vergroot. De hoogte past daar ook. Er staat wel een enorme fietsparkeerplaats voor de deur, dat zou beter kunnen.
- Voorbeeld hoogbouw op de kop van zuid: van een afstandje ziet het er mooi uit! Van dichtbij is het niet prettig. Je waait weg en er is geen groen op straat. De logistiek bepaalt het straatbeeld. Dit kan wel beter worden ontworpen.
- Zeggenschap/eigenaarschap van/door bewoners in hun omgeving. Maak bewoners meer leidend in ontwikkelingen in de buurt. Werk op de buurtschaal.
- Kwaliteit:
  - Kronen: let bij hoogbouw ook op de beëindiging van het gebouw. Maak niet alleen maar gebouwen met een platte bovenkant/ ontwerp de kroon.
  - Vergelijking andere steden met vergelijkbare schaal.
  - Maak een goede/slechte-plekken-kaart.
- Schaarste aan parkeren heeft een negatieve impact op de sociale cohesie in een wijk: als mensen moeten vechten voor hun parkeerplek scheidt dat geen band met de burens.

Gespreksverslag groepstafel 4 - balans rust en drukte

Voorbeelden typisch Utrechtse straten/plekken: Ledig Erf, Wilhelminapark, Watertorenpark, Croeselaan.

Ledig Erf

Goed

- Eenduidige bestrating.
- Levendig.
- Open.
- Bomen/groenen.
- Afwisseling groen-bestrating.
- Origineel.
- Bankjes.

Niet goed

- Fietsdrukke.
- Niet goed ingericht op het gebruik.
- Te massale terrassen.
- Onduidelijkheid waar ruimte is voor voetganger door combi auto-fiets-voetganger.
- Hard rijden: verkeersveiligheid.

Wilhelminapark

- Geen doorgaande route maken door het park, heel druk en onrustig, terwijl je daar rust wil.
- Kun je de fietsroute niet verdiepen, dat is rustiger.

Watertorenpark

Goed

- Zebrapad.
- Groen in de straat.
- Snelheid geremd door groen.

Niet goed

- Weg door het park.

Croeselaan

- Groene toevoegingen.

Ontwerpprincipes

- Bottom-up: met de buurt en met gebruikers ontwerpen: buurt en gebruikers bij elkaar brengen.
- Gevoel van 'onze straat' creëren, ook door een stukje in eigen beheer geven aan bewoners.
- Materiaal en inrichting moet sturen naar juiste gebruik.
- Groen in de straat!! Overal meer groen, andere balans met bestrating.
- Toegankelijke openbare ruimte.
- Niet overal uniforme inrichting, ruimte voor maatwerk.
- Maak ruimte voor nazorg: na een tijdje kijken of het werkt en of je nog moet bijstellen.

Groepsverslag tafel 5 - meer groen in de stad

- Focus op verticaal groen: geveltuinen, plantenwanden, moswanden etc.
- Groen moet (bio)divers en ecologisch zijn. Zorg voor een variatie in kleur en hoogte.
- Groen moet verschillende waarden/ functies hebben: bijvoorbeeld ook gebruik voor sporten, sociale cohesie, ecologie etc.
- Het beleid van de gemeente is goed, maar het loopt vaak vast in de uitvoering. Zorg daarom voor meer flexibiliteit in de uitvoering van het beleid. Maak een groter kader waarbinnen een wijkopzichter ruimte kan geven voor bijvoorbeeld geveltuinen of ander groen.
- Geen keuze voor meer parken of groenere straten: het is en en.
- Offer niet zomaar parkeerplekken op. Kijk eerder naar andere mogelijkheden (focus op verticaal groen, zie eerste punt). Bewoners met een auto willen geen parkeerplek opofferen, bewoners zonder auto vinden dit geen probleem.
- Als je nieuwe woningen bouwt, bouw dan ook nieuwe parken. Huidige parken staan onder druk. Zowel in gebruik als ecologisch.

Overige punten

- Goed voorbeeld zijn de plantenbakken aan lantaarnpalen.
- Maak gebruik van WADI's.
- Focus op groen dat de kwaliteit verbetert.
- Goed voorbeeld zijn groene gevels en groene daken.
- Vergroen de speelplekken en schoolpleinen: dat is vaak nog veel te veel steen.
- Goed voorbeeld zijn de wildtuinen: deze hebben weinig onderhoud nodig.
- Behoud de waarde van het huidige groen en de parken. Nieuwe ontwikkelingen gaan ten koste van het huidige groen. Voorbeelden zijn: bij de vernieuwing van de Kanaalstraat zijn oude bomen weggegaan en nieuwe bomen gepland. Maar de nieuwe bomen zijn klein en zorgen niet voor een vermindering van de hittestress. De komende jaren is deze straat een bakoven. Ander voorbeeld is dat bij de bouw van hoge flats sommige planten in de schaduw komen en daardoor soms verdwijnen.
- Typische Utrechtse straten zijn straten met heel veel tegels. Er is veel potentie om deze te vergroenen, maar processen om dit te vergroenen duren erg lang.
- Goed voorbeeld is Leeflandpark. Groen dat ook de sociale cohesie bevordert.
- Focus op bomen die veel blad hebben. In Utrecht zie je vaak dat bomen veel stam hebben, maar relatief weinig groen/ bladeren.
- Focus op groen dat voor meerdere doeleinden bruikbaar is.
- Goed voorbeeld is het project toevallig groen. Hierbij werd groen wat toevallig groeide op een bepaalde plaats beschermd. Hierdoor is er meer ruimte voor exotisch groen.

Terugkoppeling na groepsgesprekken

Thema: verdichting en leefbaarheid

- Zorg voor een goede overgang tussen privé en openbaar (bijv. bankje voor huis).
- Benut de hoeken van bouwblokken: maakt een buurt leefbaar, op kruispunten.
- Benut ook de daken.
- In bestaande buurten is nog best wel ruimte om kleinschalig woningen toe te voegen. Let er dan op hoe je dan een mix kan invoeren: ouderen van een grote eengezinswoning naar een kleinere voor bevordering van de doorstroom.
- Heb aandacht voor de buurt en de sterke leefgemeenschappen daarbinnen. Ga daar sensitief mee om.

- Reactie seniorenburgemeester uit de zaal: in 2040 verdubbeling van senioren. Veel senioren in te grote woningen willen wel weg maar ze betalen veel meer voor veel minder, dus geen aantrekkelijk alternatief. In te grote huizen vereenzamen ouderen. Knarrenhofjes zijn een goed idee maar mensen willen graag betaalbaar en vooral in hun eigen buurt blijven wonen.

Thema: balans rust en drukte

- Balans tussen autoverkeer en langzaam verkeer. Geef meer ruimte aan voetgangers.
- Auto weren is lastig, want hoe ga je dan om met mensen die afhankelijk zijn van de auto? Evt. kun je hier bij nieuwe bewoners wat harder op zijn. Auto's zijn heel bepalend voor leefbaarheid.
- Toegankelijkheid. Als je het goed doet voor mensen die minder mobiel zijn, dan doe je het goed voor iedereen.
- Neem de buurt mee in het ontwerpproces, zodat er ook eigenaarschap ontstaat.
- Laat regels en principes wat meer los. Hou/creëer ook ruimte voor maatwerk per stukje in de wijk. Iets 'eigens'.

Thema: meer groen in de stad

- Mensen hechten waarde aan kwalitatief en divers groen. Niet alleen voor mensen maar ook voor dieren. Graag vanuit de voordeur dicht bij huis. Vergroen straten voor hitte, maar ook voor beleefbaarheid.
- Beleid is leuk, maar zorg dat het ook praktisch haalbaar/toepasbaar is.
- Fietsroutes zijn een groot thema, vooral tussen oost en west: kies je voor groen of de stad/asfalt. Gedeelde ruimte of alles gescheiden?
- Mate van robuust groen, grote bomen etc. draagt veel bij aan intimiteit en straalt dus ook rust uit.

Inspraak vanuit de zaal

- Na herinrichting is er nooit meer budget over om naderhand te evalueren en aan te passen/aan te vullen. Zorg dat je daar budget voor over houdt.
- Fietsroutes: vergeet niet de veiligheid in ogenschouw te nemen bij routes door het groen. In het donker voelt dat niet veilig.
- In de hele discussie van vandaag mis ik in hoeverre de klimaatverandering invloed heeft op onze stedenbouw. Reactie stedenbouwkundige: *"klimaat is een belangrijk onderwerp. Ligt eigenlijk ten grondslag aan de leefbaarheid. Hoe gaan we om met bijv. hitte, water, biodiversiteit"*.
- Hoogbouw is niet of nauwelijks teruggekomen vandaag.
- Kijkt Utrecht ook naar (vergelijkbare) andere steden voor een stedenbouwvisie? Wat kunnen we daaruit leren?
- Is er een analyse kaart met fijne plekken en rotte plekken? Het kan helpen om dat inzichtelijk te krijgen in een kaart. Aandacht voor ruimtelijke kwaliteit.

Reflectie wethouder

Avond was erg goed. Positieve sfeer met constructieve feedback. Rode draad: de gesprekken gingen uiteindelijk allemaal over een gedeelde liefde voor Utrecht. Wat maakt dat we daarvan houden en wat kunnen we daaruit meenemen voor andere plekken in de stad waar we minder van houden? Dat hebben we vanavond op kunnen halen en dat maakt de avond geslaagd.

